

ANALIZA: BRANIOCI ZAHTEVAJU 'JEDNAKOST PO ORUZJU'!

Author: IWPR
ICTY

Braniooci se zale da imaju manja sredstva na raspolaganju od njihovih kolega, tuzioca. Oni zahtevaju da im sud obezbedi vise novca ili da njihove klijente oslobodi optuzbi. Da li su otisli predaleko?

Beogradski advokat Slobodan Stojanovic pokusao je nedavno da na vrlo originalan nacin ospori tuziocevu doktrinu "zajednickog cilja". Prema optuznici, njegov je klijent, Zoran Zigic, pocinio navodne zlocine u logorima Omarska i Keraterm kao deo "zajednickog cilja bosansko-srpskog rukovodstva kako bi se stvorila etnicki cista Velika Srbija".

Ukazujuci da je "zajednicki cilj" cest u ljudskim aktivnostima, Stojanovic je pred sudom naveo sledeci primer: "Moglo bi se, tako, reci da je zajednicki cilj svih ovde prisutnih advokata, kako odbrane tako i optuzbe, da uzmu pare od Ujedinjenih nacija."

Stojanoviceva iskrenost zapanjila je sve u sudnici, ali je reagovao samo sudija Fouad Riad, pitanjem nisu li "istina i pravda, ipak, glavni zajednicki cilj strana pred Tribunalom?" Zigicev branilac je, jasno, morao da se s tim slozi.

"Istina i pravda" su, medjutim, po shvatanju nekih branilaca, nerazdvojni od novca. Pozivajuci se na princip "jednakost oruzja", oni su proteklih sedmica upozorili Tribunal da od "istine i pravde" nece biti nista... ukoliko im se ne obezbedi vise para za odbranu njihovih klijenata.

Da li su u pravu ili samo pokusavaju da od Ujedinjenih Nacija izvuku vise para?

Najdalje je, u tome, otisao americki advokat Dzon E. Akerman koji je pocetkom maja podneo zahtev za odbacivanje optuznice protiv njegovog klijenta Radoslava Brdjanina, bivseg potpredsednika vlade srpskog entiteta u Bosni, optuzenog zajedno sa generalom Momiom Talicem za genocid u Bosanskoj Krajini, severozapadna Bosna.

Akermanov predlog, popularno nazvan "pare ili optuznica!", zasniva se na sledecim argumentima:

- tribunal nije obezbedio ili nije spreman da obezbedi dovoljna sredstva koja optuzenom pruzaju mogucnost da se na pravi i legalan nacin brani od optuzbi;

- tribunal ili ne raspolaze sa dovoljno sredstava koja bi podjedanko raspodelio tuzilastvu i odbrani ili bi trebalo da uputi zahtev Savetu Bezbednosti za dodatne finansije, sto do sada nije uradjeno;

- optuzenom je uskraceno pravo brzog sudskog procesa odbijanjem Tribunala da obezbedi adekvatna sredstva...;

- medjunarodni pravni princip jednakosti po oruzju koji zateva da tuzilastvo i odbrana budu da istom nivou, tako da nijedna strana nema znatne prednosti nad drugom, "povredjen je od samog pocetka ovog sudskog postupka."

Svaki optuzeni ciju odbranu placja Tribunal ima pravo na glavnog branioca, pravnog savetnika i dva istrazitelja, a dva meseca pre pocetka sudjenja i na pomocnog branioca. Od 41 optuzenika koji se trenutno nalaze u Hagu, tribunal ne placja odbranu samo trojici: Tihomiru Blaskicu, Dariju Kordicu i Momiru Talicu. Ko za njih placja nije zvanicno potvrđeno, iako se spekulise da Blaskicevu odbranu placja ili je placala Hrvatska, Kordicevu takozvana "Herceg-Bosna" a Talicev tim - Francuska.

Zbog obilja dokaznog materijala koji treba da prouci (nekih 180.000 stranica dokumenata), Akerman trazi dodatne pravne pomocnike (jedan mu je vec odobren) vise istrazitelja, pravnog savetnika koji govori engleski i da mu se pomocni branilac odobri odmah, a ne dva meseca pre pocetka sudjenja, kao sto je uobicajeno.

Akerman, u svopm zahtevu, navodi da u timu tuzilastva koji radi na slucaju Brdjanin-Talic ima pet pravnika, kao i da iza njih stoji "citava armija pomocnika i istrazitelja." On nije precizirao koliko bi mu para bilo dovoljno da raspolaze "istim oruzjem" kao i tuzilac, ali kao ilustraciju navodi da je braniteljskom timu u slucaju Timoti Mekveja u Americi, osudjenom zbog podmetanja bombe u Oklahomi, na raspolaganje stavljeno 20 miliona americkih dolara.

Ukupan budzet za odbranu optuzenih pred Tribunalom iznosi za ovu godinu 13,3 miliona dolara. Za odbranu jednog optuzenog u Hagu se trosi u proseku 25.000 americkih dolara mesечно, sto je - kako ukazuju u sekretarijatu suda - na nivou sistema pravne pomoci kakav postoji u razvijenim zapadnim zemljama.

Za teze i kompleksnije slucajeve, kakav je nesumnjivo i Slucaj Brdjanin i Talic - zbog ozbiljnosti optuzbe (genocid) i sirine prostora i vremena koje pokriva optuznica (Bosanska Krajina) - odbrani se obezbedju dodatna sredstva. Akermanu je do sada za pripremu odbrane odobren jedan takav "paket" u vrednosti od oko 50.000 americkih dolara, a u sekretarijatu kazu da ce mu uskoro odobriti jos jedan takav "paket" do pocetka sudjenja.

Mnogo veci "paketi" obezbedjeni su braniocima bivskih politickih lidera Bosanskih Srba, Momcilu Krajisniku i Biljani Plavsic, optuzenim za genocid u Bosni i Hercegovini, koji se takodje brane o trosku Tribunalala. Svakom od timova je, u periodu pre pocetka sudjenja, obezbedjeno dodatnih pola miliona dolara, a u pripremi im je, kako saznajemo, jos jedan slican "paket". Na taj nacin, Tribunal ce do pocetka sudjenja u njihovu odbranu uloziti vise od miliona dolara - po optuzenom. To se, medjutim, ne cini dovoljnim braniocu Biljane Plavsic, americkom advokatu srpskog porekla Robertu J. Pavicu, te je podneo zahtev za odvojeno sudjenje. Nakon sto je njegov zahtev odbijen, Pavic je prosle sedmice podneo novi zahtev da mu se odobri zalba.

S obzirom da je Momcilo Krajisnik uhapšen i doveden u Hag devet meseci pre dobrovoljne predaje Biljane Plavsic, njen branilac trazi "dodatno vreme i sredstva...potrebna da bi se zastitili interesi pravde."

Odvojena sudjenja su, po njemu, jedino resenje jer - kako navodi u svojem zahtevu - "sudjenje zakazano za novembar 2001.godine ce znatno osetiti gospodju Plavsic dok bi odlaganje sudjenja kako bi se izašlo u susret potrebama gospodje Plavsic znatno osetilo pravo gospodina Krajisnika na sudjenje bez preteranog odlaganja."

I u slucaju Biljane Plavsic se, po oceni njenog branioca, radi o principu jednakosti oruzja. Pavic, naime, tvrdi da je tuzilastvo u pripremi optuznice protiv njegovog klijenta potrosilo "500000 sati rada i 50 miliona dolara", te trazi da se i odbrani odobre odgovarajuce vreme i pare.

Nije jasno kako je americki advokat srpskog porekla dosao do te cifre, posebno ako se ima u vidu da je godisnji budzet tuzilastva tek u poslednje tri godine poceo da premasuje 30 miliona dolara. A iz tog se budzeta, pored rada tuzilackih timova u pripremi za sudjenje i na samom sudjenju, a potom i u zalbenom postupku, finansiraju i istraziteljski timovi koji rade na jos 36 istraga koje su u toku protiv 150

osumnjicenika. S druge strane, ovogodisnji budzet odbrane od 13,3 miliona dolara predvidjen je iskljucivo za troskove branilackih timova optuzenih koji se nalaze u fazama pre pocetka sudjenja, u sudskom postupku ili u zalbenoj fazi, a njih je trenutno ukupno 41.

Haski tuzioci, po svemu sudeci, ne bi imali nista protiv da barem u jednom aspektu postignu jednakost po oruzju sa haskim braniocima. Za odbranu jednog optuzenog branioci, naime, mogu mesечно da zarade i do 19.000 dolara, dok tuzioci na kojima je teret da krivicu tog optuzenog dokazu van svake sumnje i koji, po pravilu, paralelno rade na jos nekoliko slucajeva, ne zaradjuju ni polovinu te sume.

Mirko Klarin je visi urednik IWPR-ovog Dnevnika Tribunala i glavni i odgovorni urednik novinske agencije SENSE

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/analiza-branioci-zahtevaju-jednakost-po-oruzju>